

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

XVII. évfolyam.

1902. Április.

4. szám.

és melléklete: a

KERTÉSZ-GAZDA

II. évfolyam. — 4. szám.

Legolcsóbb hirdetés!

a „MÉHÉSZETI KÖZLÖNY“-ben:

Garmond-soronként: 16 fillér.

Egész oldal (187 □ cm)

egyszeri hirdetése: . 6 kor. — fill.

Féloldal » » . 3 kor. 20 fill.

Negyed-oldal » » . 1 kor. 60 fill.

Egyesületi tagoknak és féléves hirdetőknél 20%-kal,
egész-éves hirdetőknél 25%-kal olcsóbb.

Kis-hirdetés félhasábos soronként 16 fillér. Egyesületi tagoknak 2 sorig ingyen.

A hirdetési díjak előre bekezdendők.

Hirdetéseket elvállal:

a MÉHÉSZETI KÖZLÖNY kiadóhivatala
Kolozsvártt, Bástya-útca 2.

Megrendelések alkalmával a Méhészeti Közlönyre való hivatkozást kérjük.

Erdély legrégibb műasztalos-gyára!

B. BAK LAJOS

kolozsvári

műasztalos-gyárában

a legkitünőbb minőségben és a legjutányosabb árakon, a t. megrendelők kívánságainak és a határidő pontos betartásával készülnek: **mű-butorok**, mindennemű **épület-asztalos-munkák**, **templomi-, iskolai-, üzleti- és lakásberendezések**.

A gyár ajánlja továbbá *saját készítményű* és a *legjobb hírnécnek örvendő* **parquet-mukáit**, melyeket minden minőségben és a *legolcsóbb árakon* szolgáltat és akár meglevő padozatokra, akár aszfaltba oly módon állít be, hogy eddig-elé hasonló munkáival egy *kitünő minőség* és *beállítás*, mint az *ár* tekintetében *versenyen kívül áll*.

A **B. Bak-féle aszfalt-parquet különösen ajánlatos nedves lakásoknál. A legjobbnek bizonyult.** (8—12.)

Ki akar

ezélszerű, s e mellett olcsó méhé-
szeti eszközöket, mint: **emallozott**,
v. **bádog-mézpörgetőt** minden nagy-
ságban, 16 koronától följebb, **főlül**, v. **alúl hajtó szerkezettel**, **lépfődelező**
eszközöket, **viaszolvasztót**, továbbá fából, v. szalmából minden rendszerben
készült **kaptárokat**, **méhészpikát**, **kesztyűt**, **fűstlőgépet**, **lépkést**, **keretfógót**,
rajfógó-készüléket, **föcskendőt**, **anyásító-készülékeket**, **etetőedényeket**, **záró-**
rácsot, **tolókákat**, **keretszögező-gépet**, **távolsági kengyeleket**, v. **horgokat**,
szalmavánkosokat, **méhészfűt**, **mézesüvegeket**, **méhészkönyveket**, stb. ?

Annak meg kell

előbb hozatnia **ingyen** az
illusztrált és a havi em-
lékeztetővel ellátott **Simmich-féle árjegyzéket**, mely egyúttal különleges
prospektus a **Simmich-féle szalma-népkaptárokról**, **mézpörgetőkről**, **etető-**
készülékekről, sat., s mely az **egyedül-gyártásra** átvett, szabadalmazott és a
legnagyobb eredménnyel alkalmazott, s fele-
lősség mellett tiszta méhviaszból készült **Alfonsus-féle mülépről**
is — kilója 4-80 kor., 3½ kgr. 16-20 kor. — közöl ismertetést. Az egész
mülép biztos beragasztásának módjáról minden küldeményhez nyomtatott
utasítást csatolok.

3-12

SIMMICH F. első osztr.-sziléziai kereskedelmi méhtelege
Jauernig-ban (Osztr.-Szilézia).

A legmagasabb állami érmekkel és miniszteri dicsérő-oklevelekkel, stb. kinttötve

Jobb és
megbízhatóbb
magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a
minők

28 év óta

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari mag-
kereskedésében

BUDAPESTEN.

kaphatók.

Tűzmentes pénzszekrények.

REMÉNYIK VICTOR

VASKERESKEDÉSE

KOLOZSVÁRTT, FÖTÉR.

Legjobb fajta vihar- és istállólámpák.

Vasbútorok nagy választékban.

Ajánlom jól berendezett raktáromat mindenemű **méhészeti cikkekben**; u. m. országos méretű **Bodor-féle kaptárok**, legjobb minőségű **műlep**, **javitott mézpörgetők**, **Hannemann-féle rács**, herefogók, **keretfogók**, méhész-pipa, dohányzó- és nem dohányzóknak, méhész-sipkák, kaucsuk-keztyűk és mindennemű lép- és sejt-kések nagy választékban.

Mezőgazdasági és kertészeti cikkekből különösen ajánlom a legjobb minőségű **vasekéket**, kézi kukoricza-morzsolót, amerikai aczélvillákat, kaszákat, sarlókat, gereblyéket, amerikai szénafűrészeket. Továbbá kerti fűrészeket, kerti ollókat és szemző késeket.

Végül fölhimom b. figyelmét **konyhaberendelési és háztartási** cikkeimre, melyek közül ajánlok különféle vajverő-gépeket, amerikai fagyalt-gépeket, ruhamangorló és facsaró gépeket, kitűnően zománczott lemez- és öntött edényeket. Raktártartok még valódi berndorfi alpacca és alpaccabezüst evőszerekből és nickel edényekből.

Vidéki megrendeléseket azonnal és pontosan eszközlöm.

4-12

Kiváló tisztelettel

Reményik Victor.

Ló- és marhanyíró-ollók.

Nyomatott Gámán J. örökösénél Kolozsvárt. (Kossuth Lajos-utca 10)

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZEGYESÜLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP 1.-ÉN.

Az Erdélyrészi Méhészegyesület tagjai a tagsági díj fejében kapják. Tagsági díjak: rendes tagok részéről egy évre 4 kor., kőri tagok részéről egy évre 2 kor. — Minden pénzküldemény Bíró Gyula, tanítókepző-intézeti tanár, egyesületi pénztáros úrhoz, Kolozsvár, Esterházy-útcza 21. sz. czimzendő.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények és reklamációk a „Méhészeti Közlöny szerkesztőségének **Kolozsvár, Bástya-útcza 2.**“ czimzendők.

Közleményeink utánnomása a forrás teljes és pontos megnevezése nélkül tilos.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Reklamációkat csak a következő hónap 15.-éig és csak a postahivatal útján fogadunk el.

Felelős szerkesztő: **Szentgyörgyi Lajos.** Főmunkatárs: **Nagy János.**

3209. szám.

VI. 4.

Pályázati hirdetés.

A gödöllői állami méhészeti gazdaságban a folyó évben kivételesen április hó 15.-én megkezdődő két éves méhész-munkási tanfolyamra pályázat hirdettetik.

Fölvétetik hat olyan egyén: kik 18-ik életévüket betöltötték, de 35. életévüket túl nem haladták.

A fölvételt kérő és egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványok a földmivelésügyi miniszterhez czimezve (Budapest V. Uj-oroszág-ház-tér 11) folyó évi ápril hó 1.-ig a következő okmányokkal felszerelve nyújtandók be:

1. Keresztlevél (születési bizonyítvány).

2. Az elemi népiskola négy osztályának végzéséről szóló bizonyítvány.

3. Hiteles bizonyítvány arról, hogy folyamodó valamely mező-, kert-, szőlő-, vagy erdőgazdaságban mint segédmunkás, vagy egyéb alkalmazott legalább egy évet gyakorlatilag töltött és használhatóságának s megbízhatóságának tanújelét adta, földmives, vagy kertmunkásiskolát végzetek előnyben részesülnek.

4. Azok részéről, kik szülői gondozás alatt nem állanak, kifogástalan magaviseletükről tanuskodó községi hatósági bizonyítvány; azok, kik szülőik gondozása alatt állanak, az előbbin kívül tartoznak a szülőknek, árvaság esetén gyámjuknak, a hatóság által igazolt oly bizonyítványát is bemutatni, melylyel nekik a tanfolyamra való belépés megengedtetik.

5. Ép, egészséges voltukról és munkára edzett testalkotukról tanuskodó orvosi bizonyítvány.

6. Hadköteles korban levők részéről annak hiteles föltüntetése, hogy a katonai szolgálat teljesítésének ideje, a gazdaságban töltendő két év tartamával nem esik össze.

Előnyben részesülnek azok, kik hadkötelességüknek már megfeleleltek.

A gazdaságba felveendő egyének ott lakást és teljes ellátást államköltségen kapnak, valamint a netán szükséges orvosi segelyt és gyógyszerert, továbbá könyveket, írószereket, a gyakorlati munkához szükséges fölszerelést, szerszámokat és eszközöket is használatra a gazdaságban kapják, azonkívül évente mindeniket 60 korona ruhapénzben is részesíti a gazdaság oly módon, hogy a számukra szükséges ruházatról ezen összeg erejéig a gazdaság vezetője gondoskodik.

Budapest, 1902. márczius 8.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Útmutatás a kezdő méhész számára.

(Április.)

Az enyhe télre hidegen köszöntött be márczius. Mikor e sorokat írjuk, ragyogó naptény mellett 0° alá zsugorodott a hőmérő az árnyékban, s Erdély bércei közt hajnaltájt 10 fokos hideg juttatja a méhész eszébe a régi közmondást: »Mátyás, Gergely — két rossz ember«. Sőt az sem lehetetlen, hogy azalatt, míg e sorok a szedő kezei között, s a nyomdagép hengere alatt készülnek a föltámadásra, még egyéb kurucz meglepetéseket is megérhetünk az éjnapegyenlőségi viharok jóvoltából. Azért mondanivalóinkat ebben a hónapban főképp az időjáráshoz kapcsoljuk.

Bezzeg — és ez elég sajnós! — bekövetkezett, amitől tartot-

tunk, aminek az előidézésétől ősztől óta óva intettük a tapasztalatlan méhésztársakat. A túlmelegen telelésre célzunk. Az ilyen családok derűrc-borúra fiasítottak, mézkészleteiket rohamosan fogyasztották: hiába. Márczius éles időjárása visszaparancsolta a természet éledezését, halálra dermesztette a fakadó rügyeket, bimbókat; a szétterjeszkedve fiasító méheket összebb kergette. Ha most hideg a kaptár, a fiasítás elpusztúl, munka, idő, méz, méhkenyér kárba vesz. A természet nem nyújt kárpótlást, jóideig megvárakoztatja még a méheket. A prédán fogyasztó családok még majd koplalhatnak is. Aki e kedvezőtlen körülmények mellett még itatni is röstelte a méheket: annál több kárát vallja a jótanácsok megvetésének. A fiasításnevelés rengeteg vízszükségét kívül behordani kényszerülő méhek ezrei és ezrei hullottak el. Mennyi kár! De mennyivel több áldozatba, vagyonba, munkába kerül ennek a sok időt is fölemészítő pótlása!

Ám mindezt ne csüggedjünk; ellenkezőleg: annál nagyobb odaadással, melegebb szeretettel ápoljuk, gondozzuk észszerűen méheinket!

Legfőbb követelmény, hogy most és ezután május végéig állandóan meleg legyen a lakásuk, hogy a fiasítás fokozatosan, egyenletesen gyarapodjék, s április netán való rendetlenkedése ne okozhasson kárt!

Egyébiránt április csupán a közmondás szerint szeszélyes; de általános jellemében nagyon is állandó, annyira, hogy szinte azt mondhatnók, a szeszélyesség állandósága nyilatkozik meg benne. Éppen ezért a méhésznek nagyon jól föl kell áprilisban az időt használnia, mert »tavaszi időnek jókedve csalóka és ha reggel fénylik: zimankós lesz délig«, amely az enyhe tavaszi napsugarak kicsalta seregünket megtizedelve engedi csak védett méheseink árnya alá visszakerülni.

A hideg márczius talán még sok méhész sátorában megmagakasztotta azokat a munkákat, melyeket kedvezőbb éghajlati viszonyok közt mindig és mindenütt, de legtöbb esetben Erdélyben is márcziusban végre szokott hajtani a népét szeretve gondozó méhész.

A kaptárok és kasok átvizsgálása, az ályás családok rendezése, a törzsek netán mutatkozott szükségleteinek pótlása, laká-

saik megtakarítása, sat. bizonyára készen van már e sorok beko-pogtatásakor minden rendszerető méhésztelépén. A reményünk szerint enyhén beköszöutő április meghozza az első virágokat, s megindul a dolgozó csapat a külső munkára is. Legyen gondunk arra, hogy vagyonszerzési ösztönük kielégítésére, háztartási dol-gaik ellátására használhassák minden idejüket; segítsünk hát nekik legalább az olyan munkákban, melyeket beavatkozásunkkal végez-hetünk, vagy nekik megkönnyíthetünk. Ilyen a lakásuk tisztoga-tása, a vízfordástól való fölmentésük; az itatásról, s ha úgy szükséges, az etetésről sem szabad megfeledkezünk. Az eljárás módjait a múlt hónapban közöltük.

Az etetést a méhészek legnagyobb része szükségből, de nem ritkán serkentésül is alkalmazza, úgy gondolkozván — egész helye-sen — hogy a jól tartott család nagyobb mértékben fiasít, s mire a virágok milliói borítják a mezőt, kellő táborrá szaporítja a csa-ládot. Sokszor elmondottuk, hogy miért leghelyesebb a lépes méz-zel való etetés; ennek a módját is megirtuk. Legyen már most szükségből, vagy serkentés céljából való az etetés, a különség csak annyi, hogy az utóbb említett esetben a megkezdett etetést a jó hordás elkövetkezéseig abban hagyni nem szabad. A pörgetett mézzel való etetés esetén is sokkal ajánlatosabb a fölhitított langyos mézzel üres lépet megtelítve, úgy adni azt a népnek. Ha tálczá-ról etetünk, szalmaszálak, faszilánkokcskák ússzanak a mézen ne-hogy belefulladásnak a méhek. Nagyon sokan — és helyesen — úgy etetnek híg mézzel, hogy a megtöltött széles szájú befőttes üveget kettős rétegű tüllel bekötve, a költőtért földő deszkácskák egyikének a kerek nyílására borítják. Ha kifogyott a méz: újra töltik az üveget. Így közelebb találja azt a lézskéhez a méh, nem kell a fenékre lejönnie, mint a tálczán adott mézhez, s az üveg állandóan bent is maradhat. De ha tálczán etetünk, csak este sza-bad azt betenni a keretek alá, reggel pedig múlhatatlanul vegyük ki, különben rablás támadhat. — Így áprilisban, a tavaszi munka kezdetén, legnagyobb veszedelme lehet méhesünknek a rablás ki-törése. A népesebb családok bizony gyakran rávetemednek erre a gyöngékkal, erőtlennel szemben. Már maga ez a tény meg-mutatja a védekezés útját: gyöngé, csekély népességű családot, árva, vagy ályanyás népet nem szabad megtérnünk. Ahol ilyen

állapotot találunk, azt azonnal rendeznünk kell; ne adjunk alkalmat arra, hogy egyik család népe a másik portájára tolokodjék. Az is gyakran előidézi ezt, ha az etetés nyomait gondatlanságból elfeledtük a kaptárok környékéről eltávolítani, mert az ott hagyott maradékok a méheket odacsábítják, s ha ott-szimatolásuk közben észreveszik a kaptár lakóinak gyöngeségét, azonnal megkezdik ellenük az ostromot.

Az etetés mellett nem kevésbé fontos és sürgős teendő a költőtér rendezése. Egyik főcélja ennek, hogy ne oszoljék szét a család túlságos nagy térben, ne kelljen tehát erején túl nagy ürt melegen tartania. Annyi lépe legyen, amennyit népe földi képes, mert a pusztán maradó lépekbe a viaszmosoly út tanyát. A fölösleges kereteket, különösen pedig a heresejtes, valamint a sötét lépeket küszöböljük ki. Ha a család birodalmának a területe így nagyon megfogyatkoznék, mülépekkel pótoljuk a hiányokat, de ne keskeny szeletekkel, mert heresejt hozzátoldásával építené végig a család, hanem egész tábla mülépet ragasszunk a keretekbe. Aki pedig oly szerencsés, hogy szép, világos dolgozólépe bőven van, azzal pótolja más kaptárban a szükségét.

A költőtért később, amikor a nép annyira szaporodott, hogy az ablakon is hemzseg, bővíteni kell, még pedig két fiasításos keret közé egy-egy üres dolgozó lép, vagy mülép beadásával. Egy szerre csak 2 üres léppel növeljük a költőtért; ha azok is meg teltek, újból beadunk kettőt.

A fiasításban bővelkedő, tehát erős családoktól elszedett egy-két érett fiasításos léppel segítsük föl a fejlődésben hátramaradott gyöngébb családokat, s lassan-lassan növeljük így a jobb módúakkal egyenlően erősekké, mert csak úgy boldogulunk méhészetünkkel, ha családaink egyenlően erősek.

A kaptárok fenékeszkáját, a kasok alját tartsuk tisztán! Ennek lelkiismeretes teljesítését nem tudjuk eléggé figyelmükbe ajánlani kedves olvasóinknak; nemcsak a viaszmosolyok, meg a rablás ellen való védekezésből szükséges ez, hanem mennyi méhet szabadítunk föl a nekik nem könnyű munkától! Hadd végezzék ők a gyűjtést, s belső egyéb dolgaikat.

Igy fölkészülve, az április második felében már széltében

viruló rétekre duzzadó kebellet tekinthet a méhészt, tudni is fogja mit hogyan tegyen; s hogy bizalmát a hónap utolsó napjaiban se lankassza májusi hidegnek előrevetődő árnyéka : szívünkben kívánjuk!

Fejő.

A Preusz-féle méhészkedés módja.

Preusz nevű potsdami számtanácsos és lelkes méhészt oly nevezetes eredményeket ért el sajátos méhészkedésével, hogy ezt ismertető munkája a német méhészek közt föltűnés-számba ment.

Lelkiismeretes följegyzései alapján 9 évi átlagban minden egyes méhcsaládja 37 font mézet adott; az 1895. évben legtöbbet: átlag 47 fontot, a legkevesebbet — 26 fonttal — 1892-ben. Egy kiváló méhcsaládja 86 fonttal (43 kilogramm) kedveskedett. Mindezt pedig nem is valami különösen alkalmas vidéken, hanem olyan helyen érte el, hol július közepétől mézet a méh többé nem gyűjthet, az őszi legelő teljesen hiányzik tehát. Legjobb méhlegelője az akác és hárs. Ugyanazon a vidéken lakó méhésztársai olyan esztendőben is panaszkodtak méheik méztelenségén, mikor ő meglehetősen szürettel dicsekedett.

Erdélyi részünket tekintve, sokban hasonlít az az elmondott viszonyokhoz; nemcsak azért, mert itt is, mint mindenfelé, a méhészek egyik része¹ csak sopánkodni tud, de saját javán közreműködni nem, — hanem főleg abban a tekintetben, hogy minálunk is nagyon ritka az olyan vidék, hol a méh ősszel valamireváló legelőt talál.

Mindenképpen tanulságos tehát, ha Preusz méhészkedési módját megismerjük és a megfelelő körülményekhez alkalmazva, ki is próbáljuk. A magam részéről sok mindenféleképpen nem vagyok ugyan Preusz méhészkedési módjának föltétlen híve, de viszont sok olyan fogása is van, melynek követése csakis haszonnal járhat.

Preusz mindenekelőtt azon igyekszik, hogy csupán erős, sok-népű méhcsaládjai legyenek mindenkor. Ez bizony oly axioma, melyről a méhészt soha sem volna szabad megfeledkeznie. Nézzük most már: hogyan éri ezt el?

1. Azt tapasztalta, hogy kora tavasszal, kivált a vízfordás-

¹ A legtöbbje! — Teleki.

ban, annyi méh pusztúl el, hogy a beszerzett víz értéke sokkal csekélyebb az elveszett méhek becsénel. Azon igyekszik tehát, hogy a méhek tavaszi ártalmas kijárását meggátolja. E célból a tavaszi tisztuló kiröpülés után méheket sorra itatja, de nem a méhes elé tett vályúból, hanem bent a méhkaptárban. Megjegyzi, hogy 29 méhcsaládja 1893-ban április 3.-ától május 15.-éig így 302 liter vizet ivott. Miután méheinek a szükséges vizet a kaptárban nyújtja, az árnyékban csüngő hőmérőt mindennap megnézi és ha az legalább $+14^{\circ}$ R.-t nem mutat, szépen elzárja méhei elől a kijárást. Erre az elzárásra minden kaptárának külön előszobát, olyan kifutófélét szerkesztett, mert kijárójukat egyszerűen bedugni vagy rostélylyal elzárni sem szabad.

2. A rajzással is kedvezőtlen tapasztalatokat szerzett Preusz; miértis alapjában elejét veszi a rajzásnak, így óhajtván elérni azt, hogy méhei folyton népesek maradjanak, másrészt a rajzás miatt a mézgyűjtésben hátráltatva ne legyenek. A rajzást úgy gátolja meg, hogy: 1., a rajzási vágy ébredése előtt a gazdag népi családokból a gyöngébbeket fölerősíti; 2., ha a költőtér méhekkel tömve van, az egész költőfészket a mézkamarába átrakja, csupán az anyát hagyva a költőtérben; 3., az anyát az ablak mellett levő (utolsó) 2 keretre (egész, vagy dupla keret) az akácvirágzás előtt elrekeszti, hogy ekként ki se rajozhassék, de petézését is korlátozza.

Hogy az anyát elrekeszti, abban némi ellenmondás látszik, mert hiszen erős méhcsaládokat akar; pedig nem ellenmondás ez, mert méhei nem rajozván, úgysis túlerősek és az akácvirágzaskor rakott petékből kelendő méheknek munkájuk nem akadván, teljesen fölöslegesek, fölnevelésük tehát — *föltéve, hogy őszi gyűjtés nincs* — csak méz- és munkapazarlással jár.

3. A mézgyűjtés teljes megszűnése alkalmával fiasításukat úgysis korlátozzák a családok, sőt teljesen meg is szüntetik; minek következtén őszi a legerősebb méhcsaládok is roppantúl lefognak, úgy, hogy gyöngeségüknél, a méhek csekély számánál fogva, alig telelhetők be. Preusz tehát már július közepén² szabadon ereszti az anyákat a rekeszekből és augusztus 1-jétől 15. éig

² Megjegyzem, hogy Potsdam éjszakibb fekvésű, mint Erdély; ott tehát később indulnak fejlődésnek a növények.

erősen eteti méheit, hogy az anyákat bő petezésre serkentse; így éri el azt, hogy a beteleléskor is oly népesek a méhcsaládjai, amint éppen kívánja.

Hogy méhészkedési módját sikeresen keresztülvihesse, négy keretsoros kaptárokat használ, aminőket Abend András úr ajánl, de dupla, azaz nagy (egész) keretekkel felszerelve.³

Nagy Iván,

A fölötte tanúlságos közleményért köszönet Nagy Iván úrnak! Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a tárgyalt eljárásokat régebben ismerjük, követjük, semmint Preusz 9 éves kísérletezésével azokat kipróbálni megkezdette volna. Annyi intelligenciája mindig volt a magyar méhésznek, hogy maga is tudjon nagyobb dolgokról is gondolkodni. Köteles tisztünk tehát az ellen tiltakozni, hogy a tárgyalt módok Preusz eszmeszüleményeként tűnjenek föl. A »csak erős családokkal méhészkedjél!« és »családaid egyenlően erősek legyenek!« (a gyöngébb népeknek az erősebbektől átrakott keretekkel való fölsegitését, az egyenlősítést) intelmét, a méhek tavaszi itatását, a rajzási ösztön tékezését, a fiasításnak — a népesség kellő időre való fölszaporítása után — a főmézelés idején szükséges korlátozását, sat. folytonosan hangoztatjuk De Preusz eljárásának a körülményességét, különösen a kifutóféle előszóbát a kaptáron, s a hőmérő mindennapi megfigyelését, valamint, ha $+ 14^{\circ}$ -on alúl (R.!!) mutatna a hőmérő, a kijárások elzárását, s viszont, mihelyt $+ 14^{\circ}$ -on fölülr emelkedett a kéneső, a fölnyitogatást (mert ha elv amaz: ennek is elvnek kell lennie) nem dicsérhetjük. Különben is: amikor árnyékban $+ 8^{\circ}$ -ot jelez a R. hőmérő, veszedelem nélkül dolgozhatnak, s szépen gyűjthetnek is a méhek.

Teleki.

Kitelelt herék.

Február utolsó napjaiban, mikor az éltető nap melege a téli fészkeben csöndesen munkáló szorgalmas kis méhet a szabadba kicsalta, részint a meggyúlt bélsár kiürítése, részint a természet kikutatása végett, a kedvező időt én is fölhasználva, megvizsgáltam

³ Bővebbet: „Meine Bienenzucht-Betriebsweise“; beszerezhető Preusz Emilnél Potsdamban.

drága jószágaimat. A vizsgálást legelőször is azon a családon kezdettem meg, a melyik semmi hajlandóságot sem mutatott arra, hogy az alkalmas időt fölhasználva, ő is megfürödjék a nap áldott sugaraiban.

Amint e kaptár ajtaját megnyitom, s az ablakot leveszem, az első, ami velem szemberöpül: egy jól kitelelt here. A jelenség nagyon elkedvetlenített; az egyetlen here látásával azonnal tisztában voltam a felől, hogy méhállományom egy családdal megapadt.

A helyzetet rögtön átláttam: a nép anyátlan. Azon tünődtem, hogyan következhetett be ez az állapot? A törzsek betelelését októberben nagy figyelemmel végeztem; saját szememmel győződtem meg arról, hogy ennek a családnak is jó, egészséges anyja van, népe szintén tömör; a legjobb reménynyel teletem be.

Tovább bontogatva a kaptárt, arról kívántam meggyőződést szerezni, vajjon a tél folyamán az *ápanyáság* nem állott-e be?

Az első pár keret kiszedése után a dolgozóméhek között már több elhízott öreg here éktelenkedett a többi mézes lépeken. Fiasításnak, avagy petezésnek a legkisebb jele sem volt a kaptárban fölfödözhető. Meggyőződtem tehát, hogy sem anya, sem ánya nincs a kaptárban. A kitelelt kerék valójában a család betelelése után, részemről ismeretlen ok miatt és körülmények között meganyátlanodott néphez szegődtek; a méhtelegen még el nem pusztított ingyenélők ott menedékhelyet találtak, hol az árva nép szívesen fogadta őket, s békében, csöndesen éldegelének. A fajfönntartás ösztöne mintegy tudtúl adta a méheknek, hogy termékenyült anya nélkül s ennek hiányában here nélkül veszve vannak, egymásután elpusztúlnak, s az egész törzs kihal.

Meganyátlanodása után — ha még arravaló pete, vagy három napnál nem idősebb kukac volt a lépekben — azonnal bölcsőkészítéshez, anyaneveléshez látott a nép, mert álljon be az árvaság az év bármely részén, ösztönszerűleg megteszi ezt; nagyon is érthető tehát, hogy a heréket egész télen át megtúrte, hiszen még mindig nem volt megtermékenyült anyja. Hogy anyja egyáltalán nem volt a népnek, ez tekintetbe sem jöhet; a heréket túrte, míg rendes állapotba nem jutott volna, legfőlebb, azaz ha föltétlenül elpusztúl is.

Ilyen körülmények okozták az én árva népemnél is azt az állapotot; de anyát nevelni nem tudott, a nélkül telelt ki.

További vizsgálódással azt akartam megfigyelni, vajjon nincsenek-e már álnyák a kaptárban? A legtüzetesebb kutatással sem fődöztem föl egyetlen petét sem, ami álnya létezéséről győződött volna meg. Ebből azt következtetem, hogy az őszi petezés beszüntetése után álnya nem lép föl mindaddig, míg a tavaszi általános petezés rendes körülmények között meg nem indul.¹⁾ S ez — véleményem szerint — onnan van, mert a méh úgyis tudja,²⁾ hogy az álnya petézése a törzs romlására, nem hasznára válik.³⁾ s ha van rendes here, az álnyaság nem fordul elő.⁴⁾

Tartalékanya hiányában most az egyesítés gyors módját hajtottam végre, a mi nyáron sohasem sikerül; ugyanis: a szomszéd-kaptár ajtaját, ablakát levéve, az árva nép összes méheit heréstől, füst és pörmetezés nélkül, besöpörtem. Kíváncsi voltam: lesz-e ilyen időben harcz és háború? Talán a hűvös időnek tulajdonítható, hogy az átterelt méhek a kaptár egypár lépén szépen meghúzódva, békeségesen egyesültek amazokkal, a nélkül, hogy egyetlen egy leszúrás történt volna.

Tisztelt méhésztársak!

Azért irtam le ezt az esetet, hogy gyakorlottabb méhésztársaim tapasztalatainak ezen a helyen való szives közlését kérem arra nézve, hogy:

1. Az anyátlan néppel kitelel-e a here?
2. Az őszi petezés beszüntetése után ársaságra jutott nép-nél beállhat-e az álnyaság, vagy nem, ha here van?

¹⁾ Ez az egy eset nem szolgálhat itélet alapjául, mert számtalan példa az ellenkezőt bizonyítja. — Teleki.

²⁾ Nem „tudja“; tudatosság a méhbennincs, csupán ösztönszerűség. — Teleki

³⁾ Nehogy tudatával, de ösztönszerűségével sem árúlja el ezt a méh, különben nem ápolná, nem dédelgetné az álnya törpehere-ivadékát éppolyan hűséggel és odaadással a saját vesztére, mint a dolgozó-fiasítást. Ennek a tévedésnek rugója — hogy a lélekkel gondolkozó ember számításszerű cselekedeteinek a megnyilatkozásától kölcsönösen a megnevezést — az a remény, hogy majd csak rendbe jön a család, majd csak lesz biztatóbb állapot is. — Teleki.

⁴⁾ Ha ugyan — de akkor is, természetesen: csak a nyár szakán — a rendes állapot bekövetkezésének főfeltétele: a menyasszony sem hiányzik a vőlegényekhez. — Csintalankodó betűszedő nebuló.

3. Kora tavasszal lehet-e a méhek egyesítését általánosan úgy alkalmazni, amint én az említett esetben tettem? S ha igen, miért? Nem lehetne-e sok esetben kárára ez az egyesített családoknak?

Torda.

Bölöni István,
áll. isk. igazgatótanító.

A föltett három kérdés közül a két elsőre a magam részéről röviden azt válaszolom: igen. Ez mindennapi eset, aminek a további feszegetése fölösleges. Csak esetleges más irányú magyarázás megelőzése végett megjegyzem: az »igen«-nel nem mondtam egyszermind azt is, hogy a betelelés után árvaságra jutott nép valamennyienél kivétel nélkül ez az állapot következik be. A »lehet«-e? kérdésre feleltem.

A 3. pontba foglalt kérdés tárgyában helyeslem Bölöni úr eljárását, ki gyakorlati ügyességét és kiválóságát elégszer ragyogtatta már előkelő, fényes közönség előtt és élvezetére. A kora tavaszi és késő őszi egyesítés így mindig sikerül; és én mégsem türtöztethetem azt az ajánlatomat: ne sajnáljuk a csekélyke több fáradtságot, végezzük azt gyöngédebben, ne zúdítsuk, söpörjük át a méheknek legalább a tömegét, hanem rakjuk át — megelőzőleg lehető legkevesebb keretre szorítva — lépestől és egy kevéske langyos hig mézet soh'se sajnáljunk rápörmetezni. Így sohasem is lesz kárára az egyesítés a családoknak. Hogy miért sikerül kora tavasszal, vagy késő ősszel az e módú egyesítés? Egyszerűen s legfőképpen azért, mert olyankor sokka! jámborabb, csaknem félnék, legkevésbé ellenálló a méh az őt háborgatóval szemben. De kérjük igen tisztelt méhésztársaink szíves hozzászólását is.

Teleki.

Álanyáság.

Hogy mily makacsúl ragaszkodik az egyszer már álanyássá vált méhcsalád álanyáihoz, azt Günther K. érdekes megfigyelésekből észlelte.

Tudnivaló, hogy sohasem csupán egy munkásméh vállalkozik a petezésre. hanem a 24 felé osztott álanyás méhcsalád vala-

mennyi csoportocskájában jelentkezett a baj. Ez világos is, mert az ályanya nem választás, vagy kijelölés útján válik azzá, hanem egyszerűen azért, mivel a koncentrált táplálékot a munkások fiasításnak — minthogy az nincs — nem adhatják, maguk emésztik hát azt föl, ami aztán a petefészekre hat, s utólagos fejlődésnek indítja. Így tehát az árva népnek jóformán valmennyi méhe ályanyává lehet, s az olyan gyógyítási eljárás, mint a távolban való lesöprés, csupa önámitás.¹⁾

A baj gyökeres és biztos megszüntetésének a módja az ályanyás nép fölözlatása. Vagy ha éppen fönn akarjuk tartani, akkor állítsunk helyére egy rendes állapotú méhcsaládot anyástól, s a fiasításnak és méhnek körülbelül a felével. Ezek aztán megóvják anyjukat a hazatérő ályanyásoktól; de nem mindenkor.²⁾

Günthernek az őszi vándorlásból hazaszállított méhcsaládjai közül egy ályanyássá vált. Az egész méhcsaládot kiszedte a kaptárból, egyetlen egy méhet sem hagyván abban, s ideiglenesen egy ládikába helyezte az ályanyás népet, melynek kaptarába egy másik családot tett, s a kijárót annyira szűkítette, hogy éppen csak egy méh fért ki-be rajta, sőt nagyobb biztosságért ideiglenesen el is rekesztette. Másnap a rendes család anyját leölve, holtan találta.

Eljárásában csak az volt a hiba, hogy az ályanyás méhek tömegesen lepték meg az áthelyezett méhcsaládot, mielőtt az otthonosan érezte volna magát. Egyszerűen este kell ezt az áthelyezést végrehajtani. Reggelig megszűnik minden veszedelem, s az ályanyások szépen, egyenként, többnyire megrakottan térnek a már rendes anyával bíró otthonba és ezentúl föl hagynak a szegény méhészt bosszantó különczködésükkel.

Nagy Iván.

---

¹⁾ Ha önámitás, miért sikerül az ályanyásság megszüntetése száz eset közül kilenczvenszer azzal a távolban való lesöpréssel, a szétröppentéssel, ha az ályanyás nép kaptárát elvisszük, s helye üresen maradván, a szétröppentett méhek a szomszédos családokhoz kérezkednek be? Ha alkalmas időben, s a nap megfelelő szakában végezzük: e legkevésbé körülményes eljárás mindlg sikerül. — Teleki.

²⁾ Talán mert a méheknek csak a felével állították oda a másik családot? — Teleki.

Irodalom.

A Kert VIII. évfolyamának 6-ik száma a következő gazdag tartalommal jelent meg: A hagymáról; Mindent a maga idején; Az oltás; A terméketlen gyümölcsfák metszése; Az egynyári Daturák; Az oleander; Bokorrózsa; Virág és történelem; Még valami a törzsek fölsegélyezéséről (méhészet); Egy Maggi-telep; Mit tegyünk? Mi az oka? A szőlőoltványok beszerzése; Világ-szemle; Hírek; Rovartan; Apró szakközlemények, sat. A legjelesebb szaktekintélyek közreműködésével szerkesztett, remek kiállítású, fényesen illusztrált folyóiratot, mint fölötte becses és tartalmas, s minden tekintetben előkelő és mégis nagyon olcsó szaklapot kedves olvasóink szíves figyelmébe a legmelegebben ajánljuk. Megjelenik havonként kétszer; szerkeszti és kiadja: Mauthner Ödön, Budapesten, VII. ker., Rottenbiller-útcza 33. Előfizetési ára egész évre 6 kor., kertészeknek 4 kor.

A Szőlőszeti és Borászati Lap idei (23. évfoly.) 11. száma a következő, fölötte becses tartalommal jelent meg: Tapasztalatok a metszés idejéről; A szőlők trágyázásáról; A metszésről; Három kötésű ültetés; A viharágyúzásról; Szemle; Vegyes; Vidéki levelezés; Kérdés és felelet; Irodalom. — A kedvelt szaklap szerkesztője Maurer János, a szőlőművelés és bortermelés terén elsőrendű kiváló jelesünk Már maga e szerencsés körülmény meleg ajánlása a lapnak, mely szőlőgazdaságunk szolgálatában jelentős tényezőként elől jár. A Szőlőszeti és Borászati Lap megjelen Kecskeméten, minden csütörtökön. Előfizetési ára egész évre 8 korona. Szőlőműveléssel és bortermeléssel foglalkozók részére a legajánlatosabb szaklap.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. Van-e szőlőbirtokos, ki ne ismerné »*A szőlő helyes metszése*« című könyvet? A helyes metszés által fokozzuk szőlőink termőképességét és jövedelmét. E hasznos könyv négy év alatt a harmadik kiadást érte. Irta Maurer János. Megrendelhető a szerzőnél Kecskeméten; ára fűzve 2 kor., kötve 2 kor. 50 fillér.

Különfélék.

Szabadban való etetés. Amerikában, ahol tudvalevőleg a különlegességek, csudadolgok sohasem lehetetlenek, a rablás ve-

szedelmének elkerülésével úgy eszközlik a szabadban való etetést, hogy kezdetben csak kevésbé édesített vizet adnak a méheknek; az édesvíz méztartalmát napról napra fokozzák, miglen tisztán csak mézet tálnak föl méheik közös asztalára a szabadban. Az etetés beszüntetése végett pedig megfordítva tesznek. A táplálékot széles edényben adják, hogy kényelmesen hozzáférhessenek, egymásra ne torlódjanak a méhek. Ha már behordták az edény tartalmát, kora reggel, a röpködés előtt töltik meg azt ismét.

Az anyásítás sikerül — mondja egy német gondolkodás (én ugyan nem ugranék utána a kútba) — ha az árva népet megzavarjuk (átrakás, összerázás, kábitás), hogy a »hol vagyok, mi történt velem?« kérdésével elfoglalt nép ne érjen rá az e közben beadott új anyát, a jövevényt, mintegy azzal a kérdéssel megtámadni: »hát te ki vagy?« — Meghiszem, hogy sikerül a cél; de az eszköz (összerázás, kábitás) mégis csak gyöngédtelen.

A rajzás meggátlása. Amely törzsnek a lakása szűk és meleg, hamarabb rajzik. Ha az anya petezésére és a begyülő méz elraktározására elég üres lépe van a családnak, vagy ha szűk helyre szorítjuk az anyát; ha a hereléépítést és herefiasítást lehetlenné tettük; ha a kaptár árnyékban, hűvös helyen áll és koronként való szelűztetése végett még az ablak küszöbdeszkáját föl is toljuk (az ajtón rostaszövevvel ellátott szellőzőlyuk van); ha rajzásra készülődése előtt és alatt mézkészletét egészen, fiasításos kereteiből pedig a legszembeket (egyszerre csak 1—2-öt is) elveszszük és azok helyére üres lépeket teszünk: nem rajzik a család.

Hogyan védik Németországban a méhészek érdekeit? A mézhamisítók és hamisi:ott mézet elárusítók neveit nyilvános helyen kifüggesztik. Egy mézkereskedőt a méznek cukorral való hamisításáért 200 márka bírsággal sujtottak. (Különös! Hiszen éppen Németországban szaporodnak egyre és virágoznak a mézgyárak.) Egy méhtolvajt pedig 2 méhtörzs ellopásáért másfélévi rabságra ítélték. Vajjon mikor véd majd bennünket is olyan oltalom, mint a sógort?!

Pöstyén-fürdő példája követésre méltó. Számos utcáját csupa japáni akácczal ültette ki. Ezzel nagyban emeli a híres gyógyfürdő keilemességét, mert a fürdőzési idő közepén, nyáron át, minden utcájja virágzó fákkal fog ékeskedni, mikor masfelé

hire sincs a virágzó fának. Bár megszivlelnék ezt a bölcs elhatározást másfelé is, kivált aki valóban ékes diszfával óhajtja háza tájékát kellemessé tenni, avagy emlékfát ültet. Szép példányú japáni akácot (soforát) potomáron a duna-adonyi uradalmi kertészetben szerezhetünk be. — Közli: Nagy Iván. (Japáni akácot egyesületünk is sokat ültetett kolozsvári méhtelepén; de — habár már 15 évesek a soforák — eddig még soha egy bimbócskával sem kedveskedtek a jámborok. Talán: mert ez az éghajlat hűvös nekik? — Szerk.)

Állami méh-gazdaságot állít föl Németország is, mint azt a berlini L. Anz. jelzi, miután a birodalmi közegészségügyi hivatal a méhbetegségek tudományos vizsgálatára hatáskörét kiterjeszti. Ekként a biológiai osztály a bakterológiai laboratóriummal együtt a méhtenyésztés szolgálatába áll. A méhészet terén való kutatás első föltétele a szükséges méhes a kellő számú méhcsalád föllállítására, melyek az anyagot fogják szolgáltatni. Tervben van Németország különböző vidékeiről való méhek beszerzése a beható összehasonlítások végett.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Közlönyünk visszaküldését nem fogadja el egyesületünk választmánya egyszersmind kilépésnek. A tagsági viszonyt az alapszabályok állapítják meg. — **B. G. úrnak Cs.-M. on.** Sötér munkájának a második része nem jelent meg. Egyebekben levél útján. — **A. B. úrnak M.-I.-ben.** A küldött összegeket rendeltetési helyeikre juttattuk. A pamut-crepin gyökere a beállott fagy miatt késik. — **P. S. úrnak Gy.-Ú.-n.** Az idei számot megküldöttük; a múlt évről hiányzót már nem pótolhattuk. — **Többek kérdésére** itt közöljük, hogy közvetítésünkkel a németországi mézkereskedők a pörgetett mézet 90—120, a lépesmézet 140—160 fillérrével fizették kilogrammonként; a szállítás költségét a kereskedő viselte.

Tartalom: Pályázati hirdetés. — Útmutatás a kezdő méhész számára. *Fejő.* — A Preusz-féle méhészkedés módja *Nagy Iván.* — Kitelelt herék. *Bölni István.* — Álanyaság. *Nagy Iván.* — Irodalom. — Különlélek. — Szerkesztői üzenetek.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utca 10. sz.

Apró hirdetések.

E rovatban az Erdélyrészi Méhészegyesület tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen fölül minden félhasábos petit sor 8 fill. Akik nem tagjai a méhészegyesületnek, soronként 16 fillért fizetnek.

Megrendelés czéljából a következő szaklapokat ajánljuk:

Szárnyasaink. Az egyedüli magyar nyelvű baromfityenyésztési képes szaklap, mely a baromfityenyésztés összes ágaival, a baromfiak betegségeivel és ezek gyógykezeléseivel foglalkozik. A lap az Országos Baromfityenyésztési Egyesület hivatalos közlönye; szerkeszti Parthay Géza egyesületi igazgató. Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona. Mutatványszámokat szívesen küld a kiadóhivatal: Budapest, Rottenbiller-útca 30. sz.

Vadászat és Állatvilág. Vadászati, zoológiai és kynológiai képes szaklap. Bárony István és Fónagy József közreműködésével szerkeszti Parthay Géza. Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona. Mutatványszámokat díjtalanul küld a kiadóhivatal: Budapest, Rottenbiller-útca 30. sz.

Eladó més.

Czilli György elad mintegy 3—4 mm *tiszta akácmézet*; mmázsája a nagy-károlyi vasútnál átvéve 92 kor. Czim: Czilli György tanító, Fény, up. Nagy-Károly, Szatmárvármegye.

Balogh Gergely, Csongrád-Mágoacson elad 4 méter-mázsza őszi, sárgás-szinű tarlóvirág-mézet à 90 korona. Emdeni lúd, Plymuth-tyúk és ezek tojásai is kaphatók nála. Levelezésre válaszbélyeget kér.

Magvak, növények, fák.

Az új irott és oktató, dúsan illusztrált **főárjegyzék** 1902. idényre egyedüli természetében — az érdeklődőknek kértükre bérmentesen, ingyen lesz elküldve.

Mind a magvak, virághagymák, valamint a kertieszközök minden megrendelőnek **bérmentesen lesznek szállítva.**

Nincs csomagolás számítás; nincs postaportó.

MÜHLE VILMOS cs. és kir. **TEMESVÁR.**
udvari szállító
3—3